

Nr 17.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bidrag till Jordbrukarungdomens förbund jämte i ämnet väckta motioner.

I årets statsverksproposition (IX H. T. p. 124) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1950/51 beräkna ett anslag av 160 000 kronor till Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund. Det beräknade beloppet motsvarar medelsanvisningen för innevarande budgetår.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 3 mars 1950 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 91, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att för ändamålet å riksstaten för budgetåret 1950/51 under nionde huvudtiteln anvisa ett anslag av 175 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet behandlat två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 400 av herr *Sundelin m. fl.* och II: 482 av herr *Antby m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att ifrågasvarande anslag måtte höjas till 200 000 kronor.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till framställningen i motionerna.

I skrivelse den 22 augusti 1949 har *styrelsen för Jordbrukarungdomens förbund* hemställt, att statsbidraget till förbundet skall för år 1950 höjas till 255 670 kronor, d. v. s. till ett 95 670 kronor högre belopp än för år 1949. Av det begärda bidraget avses 60 000 kronor för den centrala verksamheten och 195 670 kronor för konsulentverksamheten.

Såsom skäl för höjningen har styrelsen anfört, bland annat, att förbundet i stor utsträckning nödgats övergå till att helårsanställa befattningshavare inom den lokala verksamheten. Detta har medfört en ytterligt värdefull stabilisering och kvalitetsförbättring av verksamheten men har å andra sidan inneburit, att förbundet ådragit sig ett sammanlagt underskott av 12 777 kronor 56 öre och blivit nödsakat att redan vid fastställandet av staten för år 1949 räkna med ett underskott av ytterligare 3 000 kronor. Styrelsen har betonat, att omfattningen av dess klubbverksamhet måste minskas, om inkomsterna icke höjas.

Av förbundets framställning har vidare inhämtats följande.

Kostnaderna för den centrala verksamheten ha under år 1948 uppgått till 154 557 kronor. Av detta belopp har förbundet endast kunna täcka

137 117 kronor. Därvid ha disponerats dels 40 000 kronor av det för år 1948 beviljade statsbidraget å 160 000 kronor, dels donationsmedel m. m. å tillhoppa 64 715 kronor, dels ock till förbundet influtna årsavgifter, 32 402 kronor. Å den centrala verksamheten under år 1948 har sålunda uppstått ett underskott av 17 439 kronor.

Kostnaderna för den lokala verksamheten, d. v. s. konsulent- och klubbverksamheten, ha under år 1948 uppgått till 238 781 kronor. Dessa kostnader har förbundet till större delen kunnat gälda med återstoden av 1948 års statsbidrag, eller 120 000 kronor, samt anslag och gåvor, som förbundet erhållit av hushållningssällskap, föreningsnämnder m. fl., å tillhoppa 114 906 kronor. Underskottet å den lokala verksamheten uppgår alltså till 3 875 kronor.

För år 1949 ha utgifterna för den centrala verksamheten beräknats till 148 245 kronor och för konsulent- och klubbverksamheten till 363 100 kronor.

I förbundets nu föreliggande framställning ha för år 1950 kostnaderna för den centrala verksamheten beräknats till 153 200 kronor och den lokala verksamheten 391 340 kronor. Utgifterna för den centrala verksamheten utgöras till stor del av kostnaderna för personalens löner och resor. Vidare ha förbundets kostnader för allmänt folkbildningsarbete upptagits med 22 250 kronor. För en kurs för ungdomskonsulenter och instruktörer samt för en kurs för distriktsfunktionärer ha beräknats 5 000 respektive 2 500 kronor. Vidare ha 18 060 kronor upptagits för att täcka en del av 1947 och 1948 års underskott.

Såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för den centrala verksamheten har förbundsstyrelsen anhållit om ett statsbidrag å 60 000 kronor. Vidare har beräknats att i årsavgifter till förbundet under år 1950 skola inflyta 35 200 kronor. I inkomststaten för den centrala verksamheten ha vidare posterna gåvomedel, anslag från landsting och hushållningssällskap samt diverse inkomster uppförts med respektive 45 000, 3 000 och 10 000 kronor.

Beträffande den lokala verksamheten har förbundets styrelse räknat med att kostnaderna för densamma skola till lika delar bestridas av statsmedel och ortsbidrag.

Sedan dåvarande chefen för jordbruksdepartementet den 17 juni 1948 tillkallat sex sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande organisationen av klubbverksamhet på lanthushållningens område för ungdom, ha de sakkunniga, som antagit namnet lantungdomskommittén den 23 november 1949 avgivit betänkande med förslag angående frivillig, förberedande yrkesutbildning för lantungdom. Förslaget innebär i huvudsak att såsom en förskola till den undervisning, som meddelas vid lantbrukets lägre undervisningsanstalter, skall bedrivas klubbverksamhet bland landsbygdens barn och ungdom i åldern 11—18 år. Kommitténs majoritet föreslår, att verksamheten skall ledas av hushållningssällskapen. Vid dessa skola bland annat anställas ungdomsinstruktörer med uppgift att ha hand om de med verksamheten förenade uppgifterna. Två reservanter inom kommittén förorda emellertid, att Jordbrukarungdomens förbund även i fortsättningen skall ha huvudmannskapet för klubbverksamheten.

I utlåtande över förbundets framställning den 22 augusti 1949 har *lantbruksstyrelsen* föreslagit att, därest på kommitténs betänkande grundade

förslag icke komma att framläggas för 1950 års riksdag, förbundet måtte erhålla ett till 200 000 kronor förhöjt statsbidrag för sin verksamhet under år 1950. Som motiv härför har anförts, att förbundets ekonomiska ställning är svag. Vidare har lantbruksstyrelsen förklarat, att även enligt dess uppfattning tillgång till årsanställda konsulenter och instruktörer fordras för en i kvalitativt hänseende tillfredsställande klubbverksamhet ävensom att det är av stort värde, om förbundets klubbverksamhet kan fortgå i samma omfattning som tidigare.

Departementschefen har framhållit, att såväl kommittémajoritetens som minoritetens förslag förutsätter för sitt genomförande en mycket betydande anslagsökning. I nuvarande ekonomiska läge har han ansett sig icke kunna förorda en sådan ökning utan har funnit lämpligast att icke nu taga ställning till förslagen. Tills vidare bör alltså verksamheten få fortgå i samma ordning som hittills. Statsbidrag torde följaktligen jämväl för år 1950 böra utgå till förbundet efter i huvudsak samma grunder som under de senaste åren.

Rörande anslagsbehovet har departementschefen anfört följande.

»Förbundets egna inkomster och de statsbidrag, som utgått till förbundet för åren 1947 och 1948, ha icke räckt till för att täcka utgifterna för verksamheten. Anledningen härtill har förklarats främst vara den, att förbundet måst övergå till att helårsanställa arbetskraft. Lantbruksstyrelsen har vitsordat, att årsanställda konsulenter och instruktörer behövas för att klubbverksamheten skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt. Förbundet har framhållit, att denna verksamhet måste inskränkas, om icke förbundets inkomster ökas. Därest omfattningen av klubbverksamheten i alltför hög grad minskas, blir det uppenbarligen svårare att i framtiden utbygga verksamheten i önskvärd omfattning. Med hänsyn härtill förordar jag, att bidraget till förbundet för år 1950 skall höjas något. I nuvarande läge kan jag dock icke tillstyrka en så stor höjning, som den lantbruksstyrelsen föreslagit. Enligt min mening bör statsbidraget bestämmas till 175 000 kronor, vilket är 15 000 kronor mer än för år 1949.»

Utskottet. Med hänsyn till rådande ekonomiska läge torde den avsevärda anslagsökning, som genomförandet av lantungsdomskommitténs förslag skulle medföra, böra undvikas för närvarande. Utskottet biträder därför Kungl. Maj:ts förslag, att den ifrågavarande verksamheten, utan att ställning nu tages till kommitténs utredning, tills vidare skall fortgå på samma sätt som hittills och att följaktligen statsbidrag skall utgå till Jordbrukarungdomens förbund även för kalenderåret 1950 efter i huvudsak oförändrade grunder.

Vad angår bidragets storlek har i motionerna I: 400 och II: 482 hemställts, att bidraget skall bestämmas till 200 000 kronor i stället för av Kungl. Maj:t föreslagna 175 000 kronor. Såsom skäl för sitt yrkande ha motionärerna anfört, att förbundets verksamhet, framför allt den lokala delen därav, på grund av ökade omkostnader måste väsentligt inskränkas, om icke bidraget höjes. Om en sådan inskränkning blir nödvändig, kommer det uppenbar-

ligen att i framtiden bliva svårare att utbygga verksamheten. Den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen är emellertid enligt motionärerna otillräcklig och kommer att medföra en alltför stor inskränkning.

Jämväl utskottet är av den uppfattningen, att förbundets ökade kostnader böra medföra en höjning av statsbidraget. Emellertid kan utskottet i nuvarande läge icke förorda en så stor höjning, som motionärerna hemställt om. Efter överväganden har utskottet i stället stannat för att biträda Kungl. Maj:ts förslag om en anslagsökning med 15 000 kronor, vilken ökning enligt utskottets mening torde få anses tillräcklig för att i huvudsak undvika de befarade framtida olägenheterna.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å de likalydande motionerna I: 400 och II: 482, till *Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund* å riksdagen för budgetåret 1950/51 under nionde huvudtiteln anvisa ett anslag av 175 000 kronor.

Stockholm den 27 april 1950.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Alfred Andersson, Anderberg, Svedberg*, Carl Sundberg*, Näslund, Jon Jonsson*, Henry Johansson*, Hjalmar Nilsson och Lars Andersson; samt

från andra kammaren: herrar Andersson i Tungelsta*, Gustafson i Dädesjö*, Jacobson i Vilhelmina, Antby, Jonsson i Järvsand och Ahlsten, fru Eriksson i Hallstahammar, herrar Svensson i Vä* och Utbult* samt fru Boman.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Näslund, Hjalmar Nilsson, Antby och Ahlsten*, vilka ansett, att motionerna I: 400 och II: 482 bort bifallas samt att därför utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse.

»Med hänsyn — — — (lika med utskottet) — — — stor inskränkning.

Jämväl utskottet är av den uppfattningen, att förbundets ökade kostnader böra medföra en höjning av statsbidraget. Såsom motionärerna framhållit torde emellertid den höjning, som Kungl. Maj:t föreslagit, icke vara tillräcklig för att ens i huvudsak undvika de befarade framtida olägheterna. Utskottet finner sig därför böra förorda den av motionärerna yrkade medelsanvisningen.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med anledning av Kungl. Maj:ts framställning samt med bifall till de likalydande motionerna I: 400 och II: 482, till *Bidrag till jordbrukarungdomens förbund* å riksstaten för budgetåret 1950/51 under nionde huvudtiteln anvisa ett anslag av 200 000 kronor.»
